

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Навчально-науковий інститут хімії та екології
Кафедра екології та охорони навколишнього середовища**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІНІХЕ

проф. Василь ЛЕНДЄЛ

« 17 » червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітня програма	Екологія та охорона навколишнього середовища
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічна експертиза» для здобувачів вищої освіти галузі знань **10 Природничі науки** і спеціальності **101 Екологія** освітньої програми **Екологія та охорона навколишнього середовища**.

Розробники: ГАЛЛА-БОБИК Світлана Василівна, к.х.н., доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища;

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри екології та охорони навколишнього середовища

протокол № 12 від «22» червня 2023 р.

Завідувач кафедри

Сергій СУХАРЄВ

Схвалено науково-методичною комісією ННІХЕ

протокол № 10 від «26» 06 2023 р.

Голова науково-методичної комісії

Михайло СЛИВКА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	IV – ий	–
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	8 – ий	–
	Лекції:	
	22	–
	Практичні (семінарські):	
	22	
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	–	–
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	–

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Екологічна експертиза» є формування у студентів системного уявлення про методологічні, нормативно-правові та методичні засади комплексної екологічної експертизи, особливості її практичної реалізації в Україні та інших країнах, методику оцінки впливу на навколишнє середовище.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК 3. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 6. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 14. Здатність до вирішення проблем інноваційного характеру та пошуку альтернативних рішень у професійній діяльності.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК 15. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
- ФК 18. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства
- ФК 19. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.
- ФК 20. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління
- ФК 23. Здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання
- ФК 25. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.
- ФК 26. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.
- ФК 27. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Екологічна експертиза» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

1. ОК 11. Вступ до фаху.
2. ОК 13. Загальна екологія (та неоекологія).
3. ОК 15. Урбоекологія.
4. ОК 16. Екологічні аспекти хімічної технології.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Екологічна експертиза», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.	1
Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.	4
Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.	5
Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.	7
Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.	9
На практиці застосовувати знання з урбоекології для забезпечення збалансованого функціонування урбанізованих територій.	28

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування дисципліни «Екологічна експертиза»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Вміти демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.	1
На практиці використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.	4
Розуміти і знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.	5
Вміти розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.	7

Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.	9
На практиці застосовувати знання з урбоекології для забезпечення збалансованого функціонування урбанізованих територій.	28

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- іспит;
- тести;
- реферати;
- розрахункові роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань, проведення контрольних робіт. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, написання рефератів.

Форма модульного контролю: письмові контрольні роботи або тестування (комп'ютерного чи письмового).

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
32	-	-	18		

T1 – Екологічна експертиза – гарантія екологічної безпеки; T2 – Державне регулювання та управління у галузі екологічної експертизи; T3 – Процедура проведення стратегічної екологічної оцінки; T4 – Сфера та порядок застосування оцінки впливу на довкілля.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	50	100
50	-	-		

T5 – Мета оцінки впливу на навколишнє середовище; T6 – Структура та склад розділу ОВНС; T7 – Правопорушення в галузі екологічної експертизи та порядок оскарження висновків.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	50	5	50
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка *відмінно* (A) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка *добре* (B) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка *добре* (C) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка *задовільно* (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка *задовільно* (E) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка *незадовільно* (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка *незадовільно* (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для іспиту
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Державне регулювання та управління в галузі екологічної експертизи.

Тема 1. Екологічна експертиза – гарантія екологічної безпеки.

Екологічна безпека. Механізми гарантування екологічної безпеки. Мета, завдання і принципи екологічної оцінки.

Історія розвитку екологічної експертизи в Україні. Пріоритети екологічної експертизи у світлі інтеграції України до Європейської співдружності. Основні зміни, які відбулися в результаті прийняття законів України «Про стратегічну екологічну оцінку» (СЕО) та «Про оцінку впливу на довкілля» (ОВД): (запровадження Єдиного реєстру; вдосконалення процедури громадського обговорення у процесі ОВД; запровадження інституту оцінки транскордонного впливу на довкілля та післяпроектного моніторингу; розширення заходів відповідальності за порушення законодавства у сфері ОВД).

Системи екологічної оцінки у світі.

Тема 2. Державне регулювання та управління у галузі екологічної експертизи.

Правова основа екологічної експертизи: Закони України «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля»,

Призначення і структура документу ДБН А.2.2-1:2021 «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС)».

Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, державних адміністрацій та органів виконавчої влади в галузі екологічної експертизи.

Тема 3. Процедура проведення стратегічної екологічної оцінки.

Мета, суб'єкти та об'єкти стратегічної SEO. Єдиний реєстр SEO та його зміст. Етапи здійснення SEO та основні вимоги до неї: визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації; складання звіту про SEO; проведення громадського обговорення та консультацій; врахування звіту про SEO, результатів громадського обговорення та консультацій; інформування про затвердження документа державного планування; моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Проведення транскордонних консультацій при проведенні SEO: держави походження та зачепленої держави.

Інформування про затвердження документа державного планування та моніторинг його виконання.

Тема 4. Сфера та порядок застосування оцінки впливу на довкілля.

Зміст і суб'єкти ОВД. Сфера застосування ОВД. Перша і друга категорії та інші види планованої діяльності діяльності та об'єкти, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають ОВД. Гласність ОВД. Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає ОВД, визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації. Звіт з ОВД та його зміст. Громадське обговорення. Інформація, яка повинна міститися в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з ОВД. Висновок з ОВД та його зміст. Експертні комісії з ОВД. Врахування результатів ОВД у рішенні про провадження планованої діяльності. Післяпроектний моніторинг. Оцінка транскордонного впливу на довкілля. Тимчасова заборона (зупинення) та припинення діяльності підприємств у разі порушення ними законодавства про ОВД.

Змістовний модуль 2. Структура та склад розділу «Оцінка впливу на навколишнє середовище». Відповідальність за порушення закону про ОВД.

Тема 5. Мета оцінки впливу на навколишнє середовище.

Основні завдання ОВНС: загальна характеристика існуючого стану території району і майданчика (траси) будівництва або їх варіантів, де планується здійснити плановану діяльність; розгляд конкурентно-можливих

альтернатив (у тому числі технологічних і територіальних) планованої діяльності та обґрунтування переваг обраної альтернативи, у тому числі варіанта розміщення, з урахуванням пріоритету вимог екологічної безпеки, збереження природоохоронних територій та об'єктів; визначення переліку можливих екологічно небезпечних впливів і зон впливів планованої діяльності на навколишнє середовище за варіантами розміщення; визначення масштабів та рівнів впливів планованої діяльності на навколишнє середовище; прогноз змін стану навколишнього середовища відповідно до переліку впливів; визначення комплексу заходів щодо попередження, обмеження та пом'якшення небезпечних впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, необхідних для дотримання вимог природоохоронного та санітарного законодавств і інших законодавчих та нормативних документів, які стосуються безпеки навколишнього середовища; визначення прийнятності очікуваних залишкових впливів на навколишнє середовище; складання висновку про екологічні наслідки.

Тема 6. Структура та склад розділу ОВНС.

Фізико-географічна та кліматична характеристика району і площадки (траси) будівництва об'єктів проектної діяльності. Загальна характеристика об'єктів проектування і господарської діяльності в зонах їхнього впливу. Характеристика навколишнього природного середовища і оцінка впливу на нього: геологічне середовище і ландшафт, мікроклімат, повітряне середовище (забруднення та критерії оцінки його ступеня), водне середовище (кількісні і якісні показники, прямі та опосередковані впливи), ґрунти, промислові відходи, рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти. Основні показники, які при цьому аналізуються.

Характеристика навколишнього соціального середовища і оцінка впливу на нього. Завдання соціально-економічного розділу ОВНС. Позитивні і негативні впливи на сфери життєдіяльності населення, які враховуються в ОВНС.

Оцінка впливу проекрованої діяльності на навколишнє техногенне середовище.

Тема 7. Правопорушення в галузі ОВД та порядок оскарження висновків.

Відповідальність сторін при проведенні ОВД.

Правопорушення у галузі ОВД, порядок оскарження висновків, умови визнання їх недійсними у судовому порядку.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Змістовний модуль 1. Державне регулювання та управління в галузі екологічної експертизи.						
Тема 1. Екологічна експертиза – гарантія екологічної безпеки.	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Державне регулювання та управління у галузі екологічної експертизи.	12	2	-	-	-	10
Тема 3. Процедура проведення стратегічної екологічної оцінки.	8	2	6	-	-	-
Тема 4. Сфера та порядок застосування оцінки впливу на довкілля.	18	4	6	-	-	8
Разом за модуль 1	40	10	12	-	-	18
Змістовний модуль 2. Структура та склад розділу «Оцінка впливу на навколишнє середовище». Відповідальність за порушення закону про ОВД.						
Тема 5. Мета оцінки впливу на навколишнє середовище.	32	2	2	-	-	28
Тема 6. Структура та склад розділу ОВНС.	14	6	8	-	-	-
Тема 7. Правопорушення в галузі ОВД та порядок оскарження висновків.	4	4	-	-	-	-
Разом за модуль 2	50	12	10	-	-	28
Разом за семестр	90	22	22	-	-	46

6.3. Теми практичних занять

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Порівняльний аналіз процедур екологічної експертизи, ОВНС та ОВД.	2
2	Підготовка та подання повідомлення про ОВД.	2
3	Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з ОВД.	2
4	Громадське обговорення в процедурі ОВД.	2
5	Системи екологічної оцінки.	2
6	СЕО документів державного планування.	2
7	Пропозиції і зауваження громадськості до звіту з СЕО.	2
8	Метод сітки для оцінки прямих і опосередкованих впливів планованої діяльності на навколишнє середовище.	4
9	Матричний метод оцінки впливу на навколишнє середовище планованої господарської діяльності на різних етапах її реалізації.	4
Всього:		22

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Порядок дій при проведенні громадської оцінки впливу на довкілля.	6
2	Основні документи, що становлять нормативно-правову базу при проведенні оцінки впливу на довкілля.	4
3	Вимоги до відбору видів діяльності, які підлягають оцінці впливу на довкілля.	4
4	Екологічні вимоги до схем генпланів населених пунктів і розміщення виробничих сил.	4
5	Основні принципи проведення оцінки впливу на навколишнє середовище і її пріоритетні завдання.	4
6	Методи оцінки інтенсивності техногенних навантажень на навколишнє середовище.	8
7	Оцінка залишкових впливів при проведенні ОВНС.	4
8	Вимоги Європейського банку реконструкції й розвитку до ОВНС.	8
9	Основні положення Концепції оцінки впливу на навколишнє середовище у трансграничному контексті.	4
Всього		46

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: пристрої збереження та обробки інформації (ПК, ноутбук, планшет, тощо), мультимедійний проектор, доступ до Інтернету.
Програмне забезпечення: Microsoft (Word, Excel, PowerPoint).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Федючка І.М., Коткова Т.М., Матковська С.І. та ін.. Екологічна експертиза : навчальний посібник. – Херсон: Олді-плюс, 2019. – 144 с.
2. Коцюба І.Г., Єльнікова Т.О., Шлапак В.О. Екологічна експертиза: навчальний посібник. – Житомир: ЖДТУ, 2018. – 230 с.
3. Караїм О.А. Екологічна експертиза. – Луцьк: Вежа-друк. 2017. – 96с.
4. Коваленко Ю. Л. Екологічна експертиза. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 56 с.
5. Баглей О.В., Сорохан В.В. Екологічна експертиза. – Чернівці: Рута, 2007. – 128 с.
6. Артамонов Б.Б., Міронова Н.Г. Екологічна експертиза: навчальний посібник. – Львів: Новий Світ – 2000, 2020. – 142 с.

Допоміжна література

1. Брінчук М.М. Екологічне право: Підручник. – 2-е вид., Перероб. і доп. – М.: МАУП, 2003 – 670 с.
2. Бойчук Ю.Д. Основи екології та екологічного права. – К., 2005. – 368 с.
3. Гродзинський М. Д. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень. – Київ : Лікей, 1995. – 233с.
4. Лазор О. Я. Екологічна експертиза: теорія, методологія, практика. – Л.: Ліга-Прес, 2002. – 362 с.
5. Лановенко, О.Г., Остапішина О.О. Екологічна експертиза. Словник-довідник з екології : навч.- метод. посіб. – Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2013. – 75 с.
6. Павленко О.О., Опанасюк Ю.А., Рибальченко С.М. Соціальна та екологічна безпека проектної діяльності. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 75 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 199-IX від 17.10.2019р.](#), [№ 733-IX від 18.06.2020р.](#), [№ 1657-IX від 15.07.2021р.](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
2. Закон України «Про Екологічну Експертизу». Постанова ВР № 46/95-ВР від 09.02.95 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. ДБН А.2.2-1:2021 «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС)». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2022/08/DBN-A_2_2-1-2021.pdf
4. Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля. Постанова КМ від від 13.12. 2017р. № 1010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1010-2017-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля. Постанова КМ України від 13.12 2017р. № 1026. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>
6. Закон України Про стратегічну екологічну оцінку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>.
7. Закон України «Про врегулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011р. № 3038-VI (Редакція станом на 24.07.2021р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
8. Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994р. № 3856-XII (Редакція станом на 17.09.2020р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>
9. Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017р. № 2155-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
10. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005р. № 2806-IV (Редакція станом на 14.08.2021р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>
11. Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля. Постанова КМ України від 13.12. 2017р. № 989. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-%D0%BF#n73>
12. [Кодекс України про адміністративні правопорушення](#) від 07.12.1984р. № 8073-X (Редакція станом на 08.08.2021р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

13. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенцію ратифіковано Законом України N 534-XIV [534-14](#) від 19.03.99р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text)

Методичне забезпечення

1. Галла-Бобик С.В., Чундак С.Ю. Екологічна експертиза. Навчальний посібник. – Ужгород, УжНУ, 2004. – 84с.
2. Галла-Бобик С.В. Текст лекцій з навчальної дисципліни «Екологічна експертиза» для студентів III курсу спеціальності 101 – Екологія – Ужгород: Ліра, 2021. – 68с.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)